

LESPROGRAMMA

Provinciale Pioniers; wie besturen de regio?

FOTO: ANP/HOLLANDSE HOOGTE/LEX VAN LIESHOUT

Provinciale Pioniers; wie besturen de regio?

In de vorige les zagen we hoe de Nederland als gedecentraliseerde eenheidsstaat functioneert door middel van drie bestuurslagen; de gemeente, provincie en het Rijk. In deze les zoomen we in op de werking van de middelste bestuurslaag; de provincie. Wie besturen de provincie, en hoe zit het provinciale bestuur precies in elkaar?

Benodigdheden:

- scorebord
- 2 x rood vel papier
- 2 x groen vel papier
- tape
- timer

Optioneel:

- regionale nieuwstitels

Begrippenlijst

Provinciale Staten
Statenlid
Gedeputeerde
Commissaris van de Koning

College van Gedeputeerde Staten

Commissie

Plenaire vergadering

Volksvertegenwoordigende bestuursorgaan binnen de provincie

Lid van de Provinciale Staten

Bestuurder van de provincie

Het gezicht van de provincie, en binnen de provincie de vertegenwoordiger van het Rijk. Voorzitter van Provinciale Staten, voorzitter én lid van het College van Gedeputeerde Staten.

Het dagelijkse bestuur van de provincie, bestaande uit gedeputeerden en de Commissaris van de Koning

Groep met focus op (verwante) onderwerp(en) en beleidsterreinen, bedoeld om meer uitgebreid bij een onderwerp stil te staan en hier informatie over te vergaren

Vergadering waarin Statenleden kunnen debatteren en stemmen over besluiten

VO onderbouw

Lesduur -- 1 lesduur of 3 lesonderdelen van circa 15 minuten

Maatschappijleer,
Maatschappijwetenschappen en Nederlands

Provinciale Staten, College van Gedeputeerde Staten, politieke besluitvorming, journalistiek

INTRODUCTIE

Provinciale Pioniers; wie besturen de regio?

Verdeel de klas in twee teams en kies voor elk team een aanvoerder. Leg uit dat er in deze les punten verdiend kunnen worden door het zo goed mogelijk beantwoorden van de drie spelvragen. Naast de spelvragen zijn er ook klassikale vragen, de antwoorden op deze vragen worden klassikaal besproken en zijn geen punten waard.

Provinciebestuur; wie beslist wat?

Vorige les zagen we hoe Nederland bestuurd wordt op verschillende niveaus, en er sprake is van centraal bestuur (het Rijk) en decentraal bestuur (de provincie en gemeente). Maar het besturen van een provincie, hoe werkt dat precies? We zien dat twee bestuursorganen hier een belangrijke rol in spelen; de Provinciale Staten en de Gedeputeerde Staten. De Provinciale Staten bestaan uit alle Statenleden van een provincie. Statenleden worden door volwassen inwoners van Nederland gekozen door middel van vierjaarlijkse verkiezingen, en vertegenwoordigen daarmee de stem van de provincie. Met die stem hebben zij de mogelijkheid om plannen over de provincie goed- of af te keuren.

Maar wie maken die plannen dan? En wie voeren ze uit? Dat doet het dagelijkse bestuur van de provincie; de gedeputeerden en hun ambtenaren. Samen met de commissaris van de Koning vormen de gedeputeerden 'het College van Gedeputeerde Staten'. De commissaris van de Koning is zowel voorzitter van de Provinciale Staten, alsook van het College van Gedeputeerde Staten en daarmee het gezicht van de provincie. Daarnaast vertegenwoordigt de commissaris van de Koning binnen de provincie de Rijksoverheid.

Naast het goed- of afkeuren van plannen, controleren de Provinciale Staten ook of aangenomen plannen wel goed worden uitgevoerd. Als een meerderheid van de Statenleden vindt dat een gedeputeerde geen goed werk levert, kunnen zij ervoor zorgen dat deze persoon moet aftreden. Statenleden kunnen het College van Gedeputeerde

Staten alleen goed controleren als ze worden geïnformeerd. Daarom heeft het College van Gedeputeerde Staten iets wat we 'informatieplicht' noemen; gedeputeerden moeten de Statenleden pro-actief op de hoogte stellen van de gang van zaken.

Klassikale vraag 1

We hebben gezien dat besturen bestaat uit verschillende taken. Plannen moeten worden goedgekeurd, maar ook worden gemaakt, uitgevoerd en gecontroleerd. Goedkeuren en controleren, dat doen de Provinciale Staten. Plannen maken en uitvoeren, dat ligt bij het dagelijkse bestuur van de provincie, de Gedeputeerde Staten. Gedeputeerden mogen niet tegelijkertijd Statenlid zijn. Daarom is de commissaris van de Koning wel lid van het College van Gedeputeerde Staten, maar geen lid van de Provinciale Staten. Vraag leerlingen na te denken over waarom dit zo zou zijn. Bediscussieer klassikaal.

Spelvraag 1

Geef de aanvoeders ieder een groene en rode kaart. Hiermee geven zij aan of hun team denkt dat een stelling waar / niet waar is. De teams krijgen om beurten een stelling om te beantwoorden. Elke juist beantwoorde stelling is een halve punt waard. Noteer de score op het scorebord.

- 0,5 p - Team 1: De Provinciale Staten zijn verantwoordelijk voor het dagelijks bestuur van de provincie (**niet waar - het College van Gedeputeerde Staten**)
- 0,5 p - Team 2: Statenleden hebben informatieplicht (**niet waar - gedeputeerden**)
- 0,5 p - Team 1: Het College van Gedeputeerde Staten bestaat uit de gedeputeerden en de Commissaris van de Koning (**waar**)
- 0,5 p - Team 2: De Commissaris van de Koning is verantwoordelijk voor de politieke besluiten die door de Provinciale Staten worden genomen (**niet waar**)
- 0,5 p - Team 1: Alle Statenleden zijn lid van de Provinciale Staten (**waar**)
- 0,5 p - Team 2: De commissaris van de Koning is voorzitter van de Provinciale Staten (**waar**)
- 0,5 p - Team 1: De commissaris van de Koning is lid van de Provinciale Staten (**niet waar**)
- 0,5 p - Team 2: De commissaris van de Koning is lid van het College van Gedeputeerde Staten (**waar**)

Van commissie tot plenair; hoe commissies de kwaliteit van besluitvorming verhogen

Statenleden bepalen de grote lijnen van provinciaal beleid en controleren de uitvoering daarvan. Hoeveel Statenleden er zijn om dat te doen, hangt af van hoeveel mensen er in die provincie wonen. Brabant en Noord- en Zuid-Holland hebben elk 55 Statenleden, Zeeland slechts 39. Statenleden houden zich nooit met alle provinciale onderwerpen tegelijkertijd bezig. Het is vrijwel onmogelijk om je als individueel Statenlid in al die onderwerpen écht goed te verdiepen. Bovendien werken Statenleden vaak niet fulltime voor de provincie; de meeste Statenleden hebben, net als raadsleden in de gemeente, nog een andere baan.

Net zoals in de landelijke en lokale politiek, wordt er in provincies gewerkt met commissies; een commissie richt zich op een paar verwante politieke onderwerpen. Zo hebben Statenleden genoeg tijd om kennis over de onderwerpen te verzamelen. Voordat de Provinciale Staten gezamenlijk een beslissing nemen over een onderwerp, komen de commissieleden eerst bijeen in een commissievergadering. Tijdens deze vergadering wordt de beslissing goed voorbereid. Dit doen commissieleden door uitgebreid met elkaar te praten over de (mogelijke) gevolgen van het te nemen besluit. In commissievergaderingen wordt dus niet over het besluit gestemd; dat gebeurt pas in de plenaire vergadering, waarin alle Statenleden aanwezig zijn.

Klassikale vraag 2

- Zoek op welke commissies er in jouw provincie zijn. Bespreek klassikaal van welke commissies leerlingen het liefst lid zouden zijn, en welke het minst graag. Waarom? Met welke concrete vraagstukken denken zij dat deze commissies zich voornamelijk bezighouden?
- Bespreek klassikaal of leerlingen liever Statenlid, gedeputeerde of commissaris van de Koning zouden zijn. Waarom? Wat voor vaardigheden verwachten ze voor deze functies nodig te hebben? Op welke manier hebben de verschillende posten invloed op het functioneren van de provincie?

Spelvraag 2

Vraag beide aanvoeders één expert aan te wijzen. Deel door middel van tape het klaslokaal in tweeën. Vraag de twee experts op de lijn te gaan staan. Leg uit dat het gebied links van de lijn het domein van de Provinciale Staten is. Het gebied rechts van de lijn is het domein van het College van Gedeputeerde Staten. Geef dit eventueel ook op het bord aan. Kondig aan dat je verschillende taken zult voorlezen. Deze taken horen ofwel bij de Provinciale Staten, of bij het College van Gedeputeerde Staten. De experts moeten na het voorlezen van de bestuurlijke taak van de lijn af, en kiezen voor een van de twee gebieden. Staan de experts in het juiste gebied? Dan verdienen zij daarmee elk een halve punt. In totaal zijn er per expert maximaal 4 punten te behalen.

- deelnemen aan commissievergaderingen - Provinciale Staten, 0,5p.
- uitvoeren van goedgekeurde plannen - het College van Gedeputeerde Staten, 0,5p.
- stemmen tijdens plenaire vergaderingen - Provinciale Staten, 0,5p.
- laten aftreden van een gedeputeerde (wanneer deze zijn of haar werk niet naar behoeven uitvoert) - Provinciale Staten, 0,5p.
- aansturen van ambtenaren - het College van Gedeputeerde Staten, 0,5p.
- controleren van de uitvoering (van goedgekeurde plannen) - Provinciale Staten, 0,5p.
- uitvoeren medebewindstaken (oftewel; taken die horen bij de regelingen vanuit het Rijk) - het College van Gedeputeerde Staten, 0,5p.
- benoemen en ontslaan ambtenaren - het College van Gedeputeerde Staten, 0,5p.

Belangrijke Bronnen; hoe Statenleden gedeputeerden controleren

De Provinciale Staten controleren de gedeputeerden; Provinciale Statenleden kijken of het beleid goed wordt uitgevoerd. Eerder zagen we al dat de informatieplicht hierbij belangrijk is; de gedeputeerde moet zelf de Provinciale Staten goed op de hoogte houden van de uitvoering van goedgekeurde plannen. Maar de gedeputeerde is voor Statenleden niet de enige bron van informatie. Zo maken zij bijvoorbeeld ook gebruik van Rapporten van de Rekenkamer, interne rapporten, bezoeken aan provinciale instellingen en burgerparticipatie. Een andere belangrijke bron zijn de nieuwstitels. Vooral regionale nieuwstitels spelen bij het controleren van provinciaal beleid een belangrijke rol. Als er zich opvallende gebeurtenissen of ontwikkelingen voordoen, wordt hier in nieuwstitels verslag van gedaan. En wanneer onderzoeksjournalisten grondig onderzoek doen, komt er soms informatie boven tafel die voor Statenleden erg belangrijk is.

Klassikale vraag 3

Wat maakt de functie van journalisten waardevol met betrekking tot politieke besluitvorming (op regionaal niveau)? Bespreek klassikaal. Maak voor voorbeelden eventueel gebruik van gratis nieuwstitels via onze nieuwsservice.

Spelvraag 3

Elke aanvoerder wijst één zoekspecialist aan. Belangrijk is dat deze persoon over een smartphone of laptop met zoekfunctie beschikt. Stel een timer in van 1 minuut. De zoekspecialist die in deze minuut de meeste vragen juist heeft beantwoord, verdient 4 punten. De vragen hoeven niet op volgorde te worden beantwoord.

1. Wie is in jouw provincie de commissaris van de Koning?
2. Hoe heet de nieuwstittel die is verbonden aan jouw regio?
3. Hoeveel gedeputeerden zijn er in jouw provincie?
4. Wanneer is de eerstvolgende Provinciale Statenvergadering van jouw provincie?
5. Wanneer vinden de eerstvolgende verkiezingen voor de Provinciale Statenverkiezingen plaats?
6. In welke gemeente ligt het provinciehuis van jouw provincie?
7. Van welke politieke partij is de commissaris van de Koning van jouw provincie lid?
8. Hoe heet het bestuursakkoord van jouw provincie?
9. Welke partij is bij de Provinciale Statenverkiezingen van 2019 de grootste geworden in jouw provincie?
10. Voor hoeveel jaar wordt de Commissaris van de Koning benoemd?

Provinciale Pioniers; wie besturen de regio? is een uitgave van Nieuws in de klas.

De opdrachten zijn bestemd voor scholieren in de onderbouw van het VO.

© Nieuws in de klas, Amsterdam

Uitgave Provinciale Pioniers; wie besturen de regio?

Samenstelling en redactie: Luna Heijndael

Het kopiëren van delen ten behoeve van het gebruik door leerlingen is onbeperkt toegestaan. Het kopiëren van enig onderdeel ten behoeve van elk ander gebruik is alleen toegestaan na schriftelijk verkregen toestemming van de uitgever.

e info@nieuwsindeklas.nl

w www.nieuwsindeklas.nl